

Kees van Velzen pleit voor naast elkaar bestaan van twee indexen

TIP voor eiwit en vitaliteit, NVI voor frame en uiers

In een ingezonden brief analyseerde fokkerijanalist Kees van Velzen de indextabel uit het Melkvee Magazine van december. Hij vergeleek de NVI met de TIP. Stieren met een hogere TIP noteren meer eiwit en levensduur en stieren met een hogere NVI halen hogere exterieurscores. Van Velzen pleit daarom voor het naast elkaar bestaan van twee indexen, net als in Amerika. De NVI voor export en 'glamour' en de TIP voor economie en praktijk.

In het decemernummer van het Melkvee Magazine is een uitvoerige lijst gepubliceerd van de laatste indexdraai. Deze lijst was gerangschikt op de fokwaarde TIP (Totaal Index Praktijk), zoals ook de voorkeur voor de TIP boven de 'nieuwe' NVI al bleek in de rubriek Studieclub in het Melkvee Magazine van november (enkele veehouders uit verschillende delen van Nederland gingen hierbij met elkaar en met Kees van Velzen in discussie).

NVI - TIP

Vaak is er een redelijke overeenkomst, maar niet zelden zijn er grote verschillen tussen de uiteindelijke indexen NVI en TIP. Een nadere analyse van de berekeningen geeft aanwijzingen waarom de indexen van NVI en TIP nu zo kunnen verschillen. Als we de sterkste stijgers onder de NVI ten opzichte van de TIP vergelijken met de sterkste dalers in de NVI ten opzichte van de TIP, treffen we in beide groepen elf redelijk bekende stieren aan (zie tabel).

De verschillen zijn fors: voor groep A, de stijgers (de NVI-profiteurs) gemiddeld +66

punten en voor groep B, de dalers (de NVI-slachtoffers) gemiddeld -57 punten. De productie van de elf stieren van groep A laat zeer teleurstellende cijfers zien van +224 kg melk met -0,21 procent (-8 kg) vet en -0,15 procent (-6 kg) eiwit. Heel anders zijn deze cijfers voor de eveneens elf stieren van groep B. Zij scoren voor melk +407 kg, met +0,18 procent (+31 kg) vet en +0,20 procent (+30 kg) eiwit.

Inet-verschil

Dit zou toch zeer grote Inet-verschillen moeten opleveren, zowel in NVI als in TIP. De NVI-Inet van groep A is -52 en die van groep B +207, een enorm verschil van 259 punten. Dit bijkans onoverbrugbare verschil wordt echter voor het grootste deel tenietgedaan door de onbegrijpelijk lage wegingsfactor van 0,35 x Inet in de totale NVI-formule. Zo wordt het verschil van 259 punten tussen A en B teruggebracht tot slechts 91 punten. In de TIP-formule is de Inet-score voor groep A -42 en voor groep B +125, een verschil van 167 punten, dat door de wegingsfactor 1 x Inet volledig in de totale TIP-formule wordt doorberekend.

Hoogtemaat en uiers

Waar scoort groep A dan zijn winst in de NVI-formule ten opzichte van groep B? Bepaald niet uit levensduur, groep B scoort zelfs duidelijk hoger dan A. Het verschil komt vooral uit frame (zeg hoogtemaat), met 108 voor groep A en 104 voor groep B en uiers met 109 voor groep A en 103 voor groep B. Met andere woorden, in de NVI-formule wordt op aanzienlijke wijze vooral eiwit in procenten én kilo's ingeleverd voor hoogtemaat en uiers. Zoals in de eerder genoemde rubriek Studieclub in het Melkvee Magazine van november werd opgemerkt, is het zeer dubieus of mooie uiers bij vaarzen ten opzichte van gemiddelde uiers substantieel

bijdragen aan een langere levensduur. Zeker wel weten we dat grote koeien minder lang op de bedrijven meegaan dan koeien met een gemiddelde maat.

Eiwitvererving

Eiwitvererving blijft onder Nederlandse omstandigheden ook na 2015 uitermate belangrijk. De mening van de studiegroep liet hierover bepaald geen twijfel bestaan. Maar in de NVI is het verschil tussen een stier met +40 kg eiwit en een stier met 0 kg eiwit teruggebracht tot slechts 70 punten (0,35 x 5,0 x 40), terwijl dat in de TIP is gehandhaafd op 168 punten (1 x 4,2 x 40). Als zuivelexportland is deze NVI-index moeilijk te accepteren, omdat ook de studiegroep er van uitgaat dat de uitbetaling van melk na 2015 weinig zal veranderen. Gesteld kan dan ook worden dat de NVI-formule de identiteit van de Nederlandse melkveefokkerij niet weerspiegelt. De geringe waardering voor eiwit in de NVI wordt eens te meer duidelijk doordat in de vererving 3 kg eiwit extra benodigd is (0,35 x 5,0 x 3 = 5,25 NVI-punten) om slechts een punt lagere uierwaardering (5,2 NVI-punten) te compenseren. In de TIP weegt 1 kg eiwit (4,2 NVI-punten) zelfs zwaarder dan één punt uierwaardering (3 NVI-punten).

Twee indexen

Op zich hoeft het geen probleem te zijn om twee fokkerij-indexen te hanteren. In de Verenigde Staten wordt sinds jaar en dag de meer 'glamour'-index TPI - populair bij stamboek én export - gebruikt, terwijl bij de commerciële veehouders de NM (Net Merit)-index met meer waardering voor inhoudsstoffen (eiwit) en levensduur de voorkeur krijgt. De overeenkomst tussen de TPI en de NVI voor export en glamour enerzijds en NM en TIP voor economie en praktijk anderzijds is evident. ■

De stichting Genetische Evaluatie Stieren (GES) rangschikt de stieren volgens de officieel geldende NVI, die in april 2012 fors is gewijzigd. De sectorwaakhond Nederlandse Veeverbeteringsorganisatie (NVO) rangschikt de stieren volgens de alternatieve Totaal Index Praktijk (TIP).

TIP:	$1 \times \text{oude Inet} + 1,5 \times (\text{laatrijtheid} - 100) + \text{bt} \times 0,12 \times \text{levensduur} + 5 \times (\text{celgetal}^* - 100) + \text{bt} \times 7 \times (\text{vruchtbaarheid} - 100) + 3 \times (\text{uier} - 100) + 5 \times (\text{benen} - 100) - 5 \times (\text{melksnelheid} < 98, \text{ dan } 98 - \text{melksnelheid})$
Oude Inet:	$-0,06 \times \text{kilo melk} + 0,7 \times \text{kilo vet} + 4,2 \times \text{kilo eiwit}$
Celgetal*:	celgetal in derde lactatie indien beschikbaar
Bt:	betrouwbaarheid (zonder genomics betrouwbaarheid) / 100
Nieuwe NVI:	$0,35 \times \text{nieuwe Inet} + 0,09 \times \text{levensduur} + 5,2 \times (\text{uiergezondheid} - 100) + 5,2 \times (\text{vruchtbaarheid} - 100) + 5,2 \times (\text{uier} - 100) + 6 \times (\text{benen} - 100) + 2 \times (\text{geboorte-index} - 100)$
Nieuwe Inet:	$-0,03 \times \text{kilo melk} + 2,2 \times \text{kilo vet} + 5,0 \times \text{kilo eiwit}$
Vruchtbaarheid:	$0,52 \times (\text{tussenkalftijd} - 100) + 0,52 \times (\text{interval tussen eerste en laatste inseminatie} - 100) + 100$
Uiergezondheid:	$0,477 \times (\text{subklinische mastitis} - 100) + 0,641 \times (\text{klinische mastitis} - 100) + 100$
Geboorte-index:	$0,08 \times (\text{geboortegemak} - 100) + 0,55 \times (\text{levensvatbaarheid bij de geboorte} - 100) + 0,08 \times (\text{afkalfgemak} - 100) + 0,83 \times (\text{levensvatbaarheid bij afkalven} - 100) + 100$

Groep A bestaat uit stieren die veel hoger scoren voor NVI dan voor TIP. Groep B bestaat uit stieren die veel lager scoren voor NVI dan voor TIP.

	Ras	Stiernaam	NVI	kgM	%V	%E	kgV	kgE	N-Inet	T-Inet	Ltrp	Bt	Lvd	Cel*	Bt	Vru	MS	Kgh	Geb	F	R	U	B	Ext	TIP	N-T
Groep A	HF	Ked Outside Jeeves-Et	+220	+829	-0,29	-0,26	+9	+5	+20	-22	99	73	+665	102	88	105	99	103	95	107	107	108	109	111	+144	+76
	HF	De Bieuw Kindness	+172	+645	+0,17	-0,13	+43	+11	+130	+38	102	70	+436	105	81	94	99	106	103	107	110	112	105	112	+129	+43
	HF	Repro Shotty	+183	+609	-0,24	-0,16	+5	+7	+28	-4	101	49	+470	105	62	101	102	102	93	109	110	109	106	111	+112	+71
	HF	Erbacres Damion	+106	-119	-0,63	+0,03	-56	-2	-130	-40	101	87	+246	96	94	100	104	104	98	113	111	112	110	116	+53	+53
	HF	Regancrest-Mr Durham Sam	+131	+219	-0,04	-0,15	+6	-5	-18	-30	99	90	+183	102	92	98	106	104	99	110	110	110	107	113	+50	+81
	RHF	Hs Twister	+71	-477	-0,47	-0,06	-57	-21	-216	-99	101	95	+309	104	95	103	97	103	96	111	109	103	109	110	+26	+45
	HF	Gen-Mark Stimatic Sanchez	+103	+1008	-0,62	-0,31	-14	+6	-31	-45	72	72	+274	99	85	95	98	104	99	110	108	112	109	114	+25	+78
	HF	Golden-Oaks St Alexander	+84	+223	+0,29	-0,24	+34	-13	+3	-44	72	72	+114	97	85	95	107	97	97	100		109	110	109	-2	+86
	RHF	Poos Stadel Classic	+51	-318	-0,22	-0,03	-31	-13	-124	-57	99	99	+345	99	99	94	103	96	103	110	111	110	103	111	-19	+70
	HF	Jenny-Lou Mrshl Toystory Et	+19	+820	-0,36	-0,23	+3	+7	+17	-18	89	94	-172	103	96	101	105	92	103	105	100	108	96	105	-28	+47
	RHF	Savard	-2	-977	+0,15	-0,13	-31	-43	-254	-144	105	84	+29	104	62	103	98	92	99	105	105	108	100	107	-76	+74
		Gem.		+224	-0,21	-0,15	-8	-6	-52	-42				+264							108	109				

	Ras	Stiernaam	NVI	kgM	%V	%E	kgV	kgE	N-Inet	T-Inet	Ltrp	Bt	Lvd	Cel*	Bt	Vru	MS	Kgh	Geb	F	R	U	B	Ext	TIP	N-T
Groep B	HF	O-Bee Manfred Justice-Et	+231	+1152	-0,02	+0,06	+48	+45	+296	+153	103	98	+681	109	99	103	98	105	115	105	110	102	102	104	+320	-89
	HF	Mascot	+226	+216	+0,08	+0,13	+16	+18	+119	+74	100	97	+715	109	99	102	103	107	109	103	102	106	107	107	+269	-43
	HF	Woudhoeve 1042 Impuls	+199	+1123	+0,00	+0,09	+48	+47	+307	+164	99	72	+457	107	78	103	104	102	101	107	107	103	100	105	+257	-58
	HF	De Biesheuvel Summit	+181	+1217	-0,42	+0,13	+13	+54	+262	+163	98	63	+361	105	64	96	100	105	105	106	104	107	107	109	+247	-66
	HF	Morningview Legend	+182	+325	+0,33	+0,18	+42	+27	+218	+123	69	99	+349	105	82	103	101	100	105	108	107	102	105	106	+225	-43
	HF	Stol Joc	+164	+1625	-0,42	+0,01	+29	+57	+300	+162	100	82	+503	102	71	91	102	97	98	110	106	105	105	109	+217	-53
	HF	Ponsstar Sunflower RF	+170	+4	+0,47	+0,31	+39	+26	+216	+136	100	50	+508	104	62	103	105	98	106	107	109	106	99	106	+213	-43
	HF	Dudam Surprise	+119	+329	+0,02	+0,11	+16	+21	+130	+80	111	99	+317	107	99	102	98	109	107	96	101	100	102	100	+192	-73
	RHF	Red Frontier	+144	-597	+1,08	+0,45	+57	+14	+213	+135	106	51	+83	103	57	104	97	99	108	97	98	102	101	100	+186	-42
	RHF	Kian	+107	-503	+0,69	+0,35	+32	+10	+135	+95	110	99	+304	102	99	97	102	108	105	100	104	100	108	103	+175	-68
	RHF	Heihoeve Delta Spencer	+92	-415	+0,20	+0,37	-2	+15	+83	+87	107	98	+291	107	99	103	91	99	102	101	98	101	98	100	+144	-52
		Gem.		+407	+0,18	+0,20	+31	+30	+207	+125				+415							104	103				